

Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów

– podsumowanie działalności w latach 2011–2016 i plany na lata 2017–2019 (założenia).

Część 1

Podstawy prawne działalności Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów

Podstawą prawną działalności NIMOZ jest Statut Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów nadany Zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 9 czerwca 2016 roku („Dziennik Urzędowy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego”, poz.37). Zgodnie z §6 Statutu do zakresu działania Instytutu należy: upowszechnianie wiedzy o muzeach, muzealiach, zbiorach publicznych i obiektach zabytkowych; wyznaczanie i upowszechnianie standardów w zakresie muzealnictwa i ochrony zbiorów; kształtowanie świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego. Realizując powyższe zadania Instytut, w szczególności:

- 1) przygotowuje dokumenty programowe w zakresie muzealnictwa, w tym dotyczące koncepcji zmian legislacyjnych;
- 2) prowadzi działalność na rzecz rozwoju muzeów i efektywnego wykorzystania ich potencjału;
- 3) gromadzi, przechowuje, opracowuje i udostępnia dane o muzeach w Polsce;
- 4) prowadzi badania naukowe i upowszechnia wyniki tych badań i studiów wynikających ze statutowej działalności;
- 5) monitoruje zmiany prawa w zakresie swojej działalności i przygotowuje opinie o wpływie tych zmian w kontekście działalności muzeów i ochrony zbiorów;
- 6) inicjuje, organizuje i prowadzi ogólnokrajowe programy z zakresu muzealnictwa – własne i współrealizowane z innymi podmiotami, w tym powierzone do realizacji przez Ministra, oraz pełni funkcję instytucji pośredniczącej we wdrażaniu programu Heritage Plus i projektu Joint Heritage European Programme 2 (JHEP2);
- 7) aktualizuje standardy digitalizacji zasobów muzealnych oraz nadzoruje pod względem merytorycznym proces digitalizacji w muzeach;
- 8) prowadzi Konkurs na Wydarzenie Muzealne Roku „Sybilla”;

- 9) prowadzi działalność doradczą i konsultacyjną na rzecz muzeów;
- 10) prowadzi działalność edukacyjną i szkoleniową, we wszystkich zakresach działalności muzeów, w tym w zakresie zagadnień obejmujących ochronę zbiorów;
- 11) wspiera działalność edukacyjną muzeów, w tym upowszechnia najlepsze praktyki w zakresie edukacji prowadzonej przez muzea;
- 12) prowadzi działalność wydawniczą w postaci publikacji tradycyjnych, multimedialnych i internetowych, w zakresie swojej działalności;
- 13) wspomaga badania proveniencyjne;
- 14) opracowuje dla Ministra okresowe raporty o stanie muzeów i ochronie zbiorów publicznych w Polsce;
- 15) udziela konsultacji i wydaje opinie dotyczące ochrony zabytków, muzeów oraz bibliotek, których zbiory w całości albo części tworzą Narodowy Zasób Biblioteczny;
- 16) dokumentuje dane o: stanie zabezpieczenia zbiorów publicznych, pożarach i przestępstwach, dotyczących zbiorów publicznych oraz ich przyczynach, zasadach, metodach, technikach i środkach technicznych, stosowanych do zabezpieczenia zbiorów, projektantach, producentach i instalatorach systemów zabezpieczających;
- 17) prowadzi *Krajowy wykaz zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem*;
- 18) prowadzi działania związane z restytucją zabytków wywiezionych niezgodnie z prawem z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w tym prowadzi obsługę Europejskiego Punktu Kontaktowego ds. Dóbr Kultury Nielegalnie Wywiezionych z terytorium Państwa Członkowskiego;
- 19) opracowuje taktyczno-kryminalistyczne zasady ochrony przed przestępczością zabytków, muzeów oraz bibliotek, których zbiory w całości albo części tworzą Narodowy Zasób Biblioteczny;
- 20) popularyzuje historyczne, artystyczne i naukowe wartości muzealiów i zabytków, w szczególności zaginionych albo skradzionych;
- 21) uczestniczy w pracach międzynarodowych organizacji, których statutowa działalność odpowiada kierunkom działania Instytutu;

- 22) współpracuje z: krajowymi i zagranicznymi instytucjami kultury, instytucjami edukacyjnymi i naukowymi, w tym w szczególności prowadzącymi studia w zakresie muzealnictwa i ochrony zabytków, administracją rządową i samorządową, organami ścigania i sprawiedliwości, Służbą Celną i Strażą Graniczną, organizacjami pozarządowymi, mediami oraz innymi podmiotami;
- 23) prowadzi w zakresie powierzonym przez Ministra procedury związane z objęciem ochroną prawną rzeczy ruchomych o wartości historycznej, artystycznej lub naukowej wypożyczonych z zagranicy na wystawę czasową organizowaną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 24) organizuje i prowadzi na zlecenie Ministra prace i procedury związane z zagadnieniami dotyczącymi muzeów, muzealiów i zbiorów publicznych.

Podstawą sprawowania funkcji dyrektora NIMOZ, a tym samym zarządzania tą instytucją kultury, jest Umowa w sprawie warunków organizacyjno-finansowych działalności Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów oraz programu jego działania zawarta 21 grudnia 2012 roku z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego na podstawie art.15 ust.5 ustawy z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.

Część 2

Zadania zaplanowane

przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów na rok 2017

(założenia)

Zadania statutowe o charakterze priorytetowym

Prace programowe

- nowelizacja *Ustawy o muzeach*;
- standaryzacja statystyki muzealnej (projekt *Statystyka Muzeów*).

Ochrona i gromadzenie zbiorów muzealnych

- projekt *E-muzea*;
- projekt *Infrastruktura muzeów*;
- prowadzenie Programów Ministra KiDN: *Wspieranie Działań Muzealnych, Kolekcje Muzealne*.

Wspieranie rozwoju kadr w muzeach

- działalność szkoleniowa;
- wspieranie rozwoju studiów muzealnych wszystkich stopni.

Działalność naukowa oraz edukacja w zakresie *kultury pamięci*

- wydawanie rocznika naukowego „*Muzealnictwo*”;
- projekt *Historia: poszukaj*.

Szczegółowy opis zadań statutowych

Prace programowe

Perspektywicznym wyzwaniem, stojącym przed Instytutem, są prace nad długookresową strategią rozwoju muzealnictwa. Celem strategii jest wsparcie merytoryczne procesu rozwoju muzeów jako instytucji kultury pamięci, które kształtują polskie życie społeczne, kondycję moralną, kulturę intelektualną i artystyczną społeczeństwa, jego tożsamość wspólnotową, poziom wykształcenia i uwrażliwienia na wartości kultury humanistycznej. Strategia rozwoju muzealnictwa znajduje odzwierciedlenie w pracach prowadzonych przez Instytut, a także zmianach w muzealnictwie, stopniowo przeprowadzanych przez podmioty, które w jej tworzeniu biorą udział. Wnioski wynikające z prac nad strategią przyczyniają się do rozwoju zawodowego kadr muzealnych i jednostek nadzorujących prace muzeów, poprzez adekwatne przygotowanie programów kształcenia, a także zmiany w zarządzaniu muzeami.

Ważnym elementem tych prac była zainicjowana przez Instytut i prowadzona w I. 2011–12 ogólnopolska „wędrująca” debata, zatytułowana *Czas muzeów?*. Rozpoczęta została 4 lipca 2011 roku w Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie, by po siedemnastu miesiącach zostać podsumowaną w Warszawie, 18 grudnia 2012 roku, w gmachu Zachęty Narodowej Galerii Sztuki, gdzie zaprezentowany został dokument zatytułowany *Strategia Rozwoju Muzealnictwa – założenia programowe*. Zawarta w nim została diagnoza obecnego stanu rzeczy oraz rekomendacje, które znalazły swoją realizację w czasie obrad I Kongresu Muzealników Polskich. Debacie towarzyszył „Biuletyn Programowy NIMOZ”, którego celem było dokumentowanie debaty, zaś po jej zakończeniu – prezentacja dyskusji na tematy związane z pracami programowymi, w których wzięli udział przedstawiciele niemal wszystkich środowisk muzealnych, specjaliści różnych dziedzin, naukowcy, przedstawiciele administracji publicznej. Bowiem jednym z największych osiągnięć prac programowych, prowadzonych pod patronatem Instytutu, obok znaczącego dorobku intelektualnego, stało się zaktywizowanie społeczności i środowisk lokalnych, a w szczególności dotarcie do struktur samorządowych i zachęcenie ich do współpracy nad rozwojem *kultury pamięci* w ich regionach, w takim zwłaszcza zakresie, w jakim odnosi się ona do instytucji muzealnych.

Wspomniany I Kongres Muzealników Polskich odbył się w Łodzi w dniach 23–25 kwietnia 2015 roku. Prace programowe związane z organizacją przedsięwzięcia trwały od kwietnia 2014 roku, a powierzone zostały Komitetowi Programowemu, w skład którego weszli przedstawiciele organizacji muzealnych oraz instytucji kultury, w szczególności: Stowarzyszenia Muzealników Polskich, Stowarzyszenia Muzeów na Wolnym Powietrzu w Polsce, Polskiego Komitetu Narodowego ICOM (Międzynarodowej Rady Muzeów), Rady ds. Muzeów przy Ministrze KiDN oraz Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów. I Kongres Muzealników Polskich zgromadził 1200 delegatów z różnych środowisk: muzealników, przedstawicieli organizatorów muzeów, reprezentantów kręgów akademickich oraz dziennikarzy i publicystów.

Zwieńczeniem prac programowych stało się rozpoczęcie w roku 2016, na podstawie decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego prac nad nowelizacją *Ustawy o muzeach*. Zadanie to pozostaje jednym z priorytetowych zadań Instytutu w perspektywie roku 2017 i lat kolejnych.

*

W kontekście prac programowych, jako inspiracji dla całokształtu działań Instytutu, na szczególne podkreślenie zasługuje rozwijanie współpracy międzynarodowej. Nadrzędną jej ideą jest prowadzenie działań na zasadzie wymiany: informacji i wiedzy. Działania Instytutu zmierzają do poznawania i upowszechniania na terenie Polski najnowszych trendów światowego muzealnictwa, a jednocześnie zmierzają do aktywizacji polskich muzealników, promocji na arenie międzynarodowej najważniejszych polskich dokonań w tym zakresie oraz inicjowania dyskusji na tematy szczególnie istotne z perspektywy naszego kraju. Międzynarodowa działalność Instytutu oznacza także upowszechnianie dokonań polskiego sektora muzealnego w Europie, m.in. poprzez zabieganie o aktywny udział przedstawicieli polskich muzeów w konferencjach programowych organizowanych zagranicą oraz zachęcanie naszych partnerów europejskich do realizacji projektów z udziałem Polski. Instytut współpracuje m.in.: z Network of European Museums Organisations (od 2014 roku jest członkiem stowarzyszonym NEMO), European Group of Museum Statistics (od 2013), European Museum Academy, European Museum Forum przy Radzie Europy, pełni rolę Punktu Kontaktowego ds. Europejskiej Nagrody Muzealnej Roku (EMYA), pracownicy

NIMOZ są członkami specjalistycznych komitetów ICOM. Działalność w w/w zakresach będzie kontynuowana w roku 2017 i latach kolejnych.

Programy wsparcia finansowego

Wraz z powołaniem, Instytut rozpoczął pełnienie roli tzw. instytucji zarządzającej dla wybranych Programów Ministra KiDN. Aktualnie Instytut wypełnia tę rolę dla następujących Programów: Dziedzictwo kulturowe – priorytet 2 – *Wspieranie działań muzealnych* (WDM), Kolekcje – priorytet 4 – *Kolekcje muzealne* (KM).

Wnioski o finansowe wsparcie z powyższych programów mogą składać muzea (do obu programów), kościoły i związki wyznaniowe, samorządowe instytucje kultury i organizacje pozarządowe (do WDM). Dzięki otrzymywanym z Programów środkom możliwe jest organizowanie wystaw i innych wydarzeń muzealnych, powiększanie kolekcji muzeów o cenne eksponaty. Podsumowując, w l. 2012–15 suma dofinansowań przyznanych w ramach priorytetu WDM wyniosła ponad 26 mln zł, do konkursu złożono 1126 wniosków, z których 354 otrzymały wsparcie finansowe. W tym samym okresie suma dofinansowań przyznanych w ramach priorytetu KM wyniosła ponad 11,5 mln zł, zaś do konkursu złożono 185 wniosków, z których 137 otrzymało wsparcie finansowe. Wypełnianie z upoważnienia Ministra KiDN roli tzw. instytucji zarządzającej Programami Ministra KiDN pozostanie jednym z priorytetowych zadań Instytutu w roku 2017 i latach następnych.

W roku 2015 odbyła się edycja pilotażowa programu własnego Instytutu pod nazwą *Otwarty Świat*. Celem programu było umożliwienie pracownikom muzeów zdobycia wiedzy praktycznej i teoretycznej w muzeach europejskich. Powodem jego powołania było przekonanie, że inicjowanie kontaktów międzynarodowych pozwala nie tylko na wymianę cennych doświadczeń i nawiązanie realnej współpracy, ale również umacnia pozycję polskich muzeów na arenie światowej. O wsparcie w programie ubiegało się 28 stażystów, w wyniku konkursu finansowanie wyjazdów stażowych otrzymało 11 osób, z 10 muzeów państwowych i samorządowych. Polscy muzealnicy odbyli staże w kilku krajach europejskich: Wielkiej Brytanii (Kelvingrove Art Gallery and Museum w Glasgow, Hampton Court Palace w East Molesey, National Maritime Museum w Greenwich w Londynie, Museum of Leathercraft w Northampton), Czechach (Muzeum Jihovýchodní Moravy w Zlíně), Belgii (Museum van Hedendaagse Kunst w Antwerpii), Holandii (Drents Museum w Assen), Danii (Nationalmuseet w Kopenhadze), na Malcie (National Museum of Archaeology Heritage) i Słowacji (Lubovnianske múzeum – hrad v Starej Lubovni w Starej Lubowli). Pobyty stażowe

trwały od dwóch do czterech tygodni, zaś programy merytoryczne obejmowały stałe elementy, takie jak zapoznanie się ze strukturą danego muzeum, aktualnymi wydarzeniami i ekspozycjami, działalnością popularyzatorską oraz edukacyjną. Wypada mieć nadzieję, iż zdobyte w ramach pilotażowej edycji doświadczenia zostaną wykorzystane przez MKiDN przy opracowywaniu kolejnych edycji Programów Ministra KiDN.

Pod koniec 2013 roku Instytut rozpoczął pracę przy edycji programu Heritage Plus, mającego na celu, w ramach europejskiej Inicjatywy Wspólnego Planowania *Dziedzictwo kulturowe a zmiana globalna*, wspieranie międzynarodowych projektów badawczych dziedzictwa kulturowego, obejmujących również instytucje muzealne; analitycznym dopełnieniem, rozwinięciem i kontynuacją tego programu jest współrealizowany przez Instytut począwszy od roku 2016 projekt Joint Heritage European Programme 2 (JHEP2). Zarówno program Heritage Plus jak również projekt JHEP2 będą kontynuowane w perspektywie roku 2017 i lat kolejnych.

Statystyka muzeów

Instytut prowadzi szereg baz danych, które dostarczają praktycznej wiedzy o muzeach, przede wszystkim: bazę muzeów w Polsce, która zawiera podstawowe dane o placówkach muzealnych, które mają statut bądź regulamin uzgodniony z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego; bazę aktów prawnych dotyczących muzealnictwa i ochrony zbiorów; bazę pracowni konserwatorskich w muzeach oraz aktualizowany na bieżąco wykaz studiów skierowanych do muzealników.

W 2013 roku Instytut podjął się opracowania kompleksowej bazy danych, zawierającej możliwie najpełniejsze spektrum wiedzy na temat stanu polskiego muzealnictwa. Jest to projekt pod nazwą *Statystyka Muzeów*, realizowany we współpracy z muzeami oraz Głównym Urzędem Statystycznym (m.in. w ramach Grupy Roboczej ds. statystyki muzealnej, powołanej przy Międzyresortowym Zespole Metodologicznym ds. statystyki kultury, której zadaniem jest stworzenie zrębów jednolitego i scalonego systemu sprawozdawczego dla muzeów na poziomie centralnym), oraz począwszy od 2014 roku z Europejską Grupą ds. Statystyki Muzeów (The European Group on Museum Statistics, EGMUS). Projekt obejmuje muzea niezależnie od ich statusu prawnego, formy organizacji, wielkości, struktury czy zakresu działalności. Celem projektu jest diagnozowanie i monitorowanie stanu polskiego muzealnictwa, ułatwienie projektowania koncepcji zmian modernizacyjnych we wszelkich aspektach statutowej działalności muzeów i ich publicznych zobowiązań. Począwszy od

ankiet sprawozdawczych za rok 2014, wypełnianie formularzy odbywa się wyłącznie w wersji elektronicznej za pośrednictwem strony internetowej dedykowanej projektowi: statystykamuzeow.nimoz.pl. Dzięki gromadzeniu danych sprawozdawczych, systematycznie publikujemy tak doraźne jak również systemowe raporty tematyczne, dotyczące różnych sfer działalności muzealnej. Strategicznym celem Instytutu jest włączenie projektu *Statystyka Muzeów* do systemu statystyki publicznej, zarządzanego przez GUS. Projekt *Statystyka Muzeów* jest jednym z priorytetowych zadań Instytutu w perspektywie roku 2017 i lat kolejnych.

Digitalizacja w muzeach

Zachowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego były zawsze jednymi z podstawowych zadań muzeów. Rozwój technologii cyfrowych otworzył perspektywy zarówno w sferze dokumentowania dziedzictwa, jak i publicznego dostępu do jego zasobów. Digitalizacji w muzeach nie sposób sprowadzić jedynie do jej wymiaru technologicznego. Pozwala ona na ułatwianie dostępu do zbiorów muzealnych, zachęcając tym samym do kontaktu z autentykiem, który stanowi sens istnienia muzeum. Cyfryzacja nie jest więc konkurencją dla muzealium, nie jest konkurencją dla autentyku, nie można jej też traktować jako współczesnej formy konserwacji, lecz jako instrument pomocny przy działaniach restauracyjnych. Digitalizacja nie jest samoistnym celem, ale narzędziem, które wspiera w szerokim zakresie działalność muzeum, m.in. wspomnianą konserwację, ale także dokumentację i ewidencjonowanie, badania naukowe, również w zakresie proveniencji zbiorów, upowszechnianie, promocję, edukację społeczną i historyczną, czy wreszcie – zabezpieczenie i ochronę zbiorów. Digitalizacja to także instrument modernizacji instytucji, która ją wprowadza.

Informacje zapisane w metadanych tworzą bazy danych o obiektach muzealnych i umożliwiają zarządzanie materiałem cyfrowym oraz tworzą źródło informacji o zasobach dziedzictwa zgromadzonych w muzeach. Naturalną konsekwencją posiadania cyfrowego odwzorowania zbiorów jest rozważenie zakresu i metod ich oferowania publiczności. Dostępność *online* spełnia rolę promocyjną, a zarazem jest bardzo atrakcyjna dla wszelkich „zdalnych” poszukiwań, czy to do celów badawczych, czy edukacyjnych. Może być też bezcenną szansą na kontakt z dziedzictwem dla osób mających kłopoty z przemieszczaniem się, zagrożonych wykluczeniem.

Powstanie Instytutu wiązało się z powierzeniem roli Centrum Kompetencji ds. digitalizacji w muzeach, w ramach Wieloletniego Programu Rządowego Kultura+ (zadanie to, wraz z zamknięciem z końcem roku 2015 WPR Kultura+, zostało, w sensie formalnym, zakończone, tym niemniej faktyczna rola Instytutu jako „Centrum Kompetencji” jest kontynuowana). Wypełniając w/w rolę Instytut podjął współpracę z grupą ekspertów ze środowisk muzealnych, akademickich, krajowych i międzynarodowych. Aby rekomendowane przez Instytut standardy miały szansę na wdrożenie, wzięte zostały pod uwagę przede wszystkim stan zaawansowania i możliwości realizacji działań digitalizacyjnych w poszczególnych muzeach. W rekomendacjach Instytutu wskazywane jest określenie parametrów minimum, aby uniknąć nakładania ograniczeń na instytucje, będące w stanie podjąć się realizacji wyzwań bardziej zaawansowanych. Instytut przykłada także dużą wagę do promowania standardów etycznych, dotyczących np. wierności cyfrowego obrazu wobec oryginału.

W ramach wsparcia sektora muzealnego NIMOZ opublikował kilka katalogów dobrych praktyk, stanowiących zbiór wskazówek i zaleceń, dotyczących procesu cyfryzacji. Celem pierwszego dokumentu pt. *Zalecenia dotyczące planowania i realizacji projektów digitalizacyjnych w muzealnictwie* (2011) była identyfikacja podstawowych problemów dotyczących planowania i wdrażania projektów digitalizacyjnych w muzeach. Zakres poruszonych zagadnień obejmował kwestie od pozyskiwania, gromadzenia i przechowywania danych cyfrowych dotyczących muzealiów, do ich udostępniania i roli w promocji zbiorów. Kolejne opracowania, przygotowane przez specjalistyczne zespoły, pogłębiały różne aspekty procesu cyfryzacji muzealiów. Pierwsze prace standaryzacyjne odnosiły się do aspektów związanych z pozyskiwaniem dokumentacji wizualnej obiektów. W 2012 roku opublikowano obszerną publikację odnoszącą się do teorii i praktyki wytwarzania odwzorowań przy użyciu technik fotografowania i skanowania, zatytułowaną *Cyfrowe odwzorowania muzealiów, parametry techniczne, modelowe rozwiązania*. W kolejnych latach opracowywano materiały uzupełniające: *Cyfrowa fotografia w dokumentacji muzealnej*, *Kryteria doboru skanerów i weryfikacji wyników skanowania*, *Kryteria doboru techniki 3D do dokumentacji obiektów dziedzictwa kulturowego*. Szczegółowe informacje, dotyczące istniejących i stosowanych przez muzea tzw. standardów metadanowych, zawiera opracowanie z roku 2012, zatytułowane *Metadane, zagadnienia słowników kontrolowanych*. W 2014 roku powstało opracowanie, poświęcone przepisom i zasadom udostępniania danych: *Prawne aspekty*

digitalizacji i udostępniania danych muzealnych przez Internet. Kwestia ta wiąże się z obowiązującą ustawą o ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego, która implementuje do polskiego systemu prawnego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/37/UE z 26 czerwca 2013 roku, zmieniającą dyrektywę 2003/98/WE w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dz. Urz. UE L 175/1) – tzw. dyrektywa re-use.

Brak w polskim sektorze muzealnym jednolitego schematu opisu danych spowodował, że NIMOZ podjął działania zmierzające do wdrożenia na skalę ogólnopolską SPECTRUM, brytyjskiego standardu zarządzania kolekcją muzealną, coraz szerzej stosowanego przez muzea na świecie. W tym celu nawiązano współpracę z Collection Trust, właścicielem praw autorskich do standardu, i uruchomiono środowiskowe konsultacje, zmierzające do wypracowania przystającej do polskich przepisów i stosowanej terminologii, polskiej wersji standardu. Równocześnie, w ramach działań zmierzających do ujednoczenia terminologii i umożliwienia dostępu do polskich danych muzealnych na forum międzynarodowym, rozpoczęto we współpracy z The Getty Research Institute z Los Angeles tłumaczenie i przygotowywanie polskiej wersji językowej słownika pojęciowego Art&Architecture Thesaurus (Getty AAT) oraz rozwinięto, we współpracy z holenderskim Rijksbureau voor Kunstistorische Dokumentatie (RKD) i Muzeum Narodowym w Krakowie, prace nad tłumaczeniem słownika ikonograficznego Iconclass.

Największym bodaj i skupiającym omówione wyżej pola działalności, zadaniem Instytutu w dziedzinie digitalizacji zbiorów muzealnych, pozostaje stworzenie centralnej bazy danych o obiektach muzealnych oraz budowa repozytorium, służącego gromadzeniu i przechowywaniu cyfrowych danych o zasobach muzealnych. W ramach przygotowań do realizacji tego zadania, rozpoczęte zostały w roku 2013 w Instytucie, w uzgodnieniu z MKIDN, prace nad projektem systemowym *E-muzea*, jednym z najbardziej skomplikowanych organizacyjnie z realizowanych dotychczas projektów modernizacyjnych w muzeach, wychodzący poza zakres rozwiązań jednostkowych, sięgający po rozwiązania synergiczne, obejmujące cały sektor muzealny. W ramach przygotowań do projektu przeprowadzono szereg wyjazdów studyjnych (muzea w Monachium, Institut für Museumsforschungen w Berlinie) i spotkań międzynarodowych (spotkania z przedstawicielami sektora muzealnego Norwegii i Szwecji), mających na celu przeanalizowanie stanu zaawansowania digitalizacji w innych krajach europejskich. Przygotowując projekt szczegółowo analizowano przede

wszystkim dokonania muzealnego sektora fińskiego (The Museum 2015 Project), litewskiego (Limis – lietuvos integrali muziejų informacinė sistema), hiszpańskiego (La Red Digital de Colecciones de Museos de España) oraz francuskiego (Joconde Portail des collections des musées de France). Na podstawie przeprowadzonych analiz i konsultacji stworzono ostateczne założenia projektu, zgodnie z którymi najistotniejszymi jego elementami są: wprowadzenie jednolitych standardów digitalizacyjnych, opracowanie systemu szkoleń dla specjalistów zajmujących się dokumentacją cyfrową oraz wytworzenie wspólnych narzędzi wspomagających digitalizację, tj. systemu do ewidencji i zarządzania zbiorami, repozytorium cyfrowych zasobów muzealnych oraz centralnego portalu prezentującego zbiory i informacje na temat muzeów. Plany, dotyczące nowego projektu prezentowane były na konferencjach, w tym międzynarodowych (m.in.: *5th International Euro-Mediterranean Conference (EuroMed 2014)* na Cyprze, NODEM 2014 w Warszawie, CIDOC 2015 Documenting Diversity – Collections, Catalogues & Context w New Delhi; referat prezentowany na konferencji EuroMed został nagrodzony wyróżnieniem). Prace nad projektem *E-muzea* pozostają jednym z priorytetowych wyzwań Instytutu w perspektywie roku 2017 i lat kolejnych.

Ochrona zbiorów

Wraz z rozwojem nauki i techniki zmieniają się formy udostępniania zbiorów muzealnych. Mimo wszelkich zmian, niezmienna pozostaje konieczność przestrzegania zasad, zapewniających właściwy poziom ochrony i bezpieczeństwa zbiorów, w szczególności wobec ich zagrożenia przestępczością i pożarem oraz, pojawiającymi się z większą intensywnością we współczesnym świecie, zagrożeniami terrorystycznymi, wojennymi i quasi-wojennymi. Pomocą w znalezieniu optymalnych rozwiązań w tym zakresie służy oferowana przez Instytut działalność konsultacyjno-doradcza, będąca kontynuacją dorobku Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych, skierowana nie tylko do muzeów, ale także bibliotek, archiwów oraz innych instytucji i osób mających pod opieką obiekty zabytkowe.

Szczególny obowiązek Instytutu w zakresie ochrony zbiorów wynika z obowiązującego rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 2 września 2014 roku w sprawie zabezpieczenia zbiorów w muzeach przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym zniszczeniem lub utratą zbiorów oraz sposobów przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie powstania zagrożenia (Dz.U. z 2014 r. poz. 1240). Na podstawie tego aktu prawnego Instytut wykonuje kontrole w wybranych muzeach w Polsce. W ten sposób badany jest stan zabezpieczeń i potencjalne zagrożenia dla muzeów i

eksponatów, możliwe jest również formułowanie sugestii rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo. Jednym z efektów jest sporządzany corocznie dla Ministra KiDN raport o stanie zabezpieczenia muzeów i innych jednostek organizacyjnych podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez MKiDN, opracowywany na podstawie oceny przesyłanych przez muzea rocznych analiz stanu zabezpieczenia 21 muzeów ochraniających przez specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne (SUFO), w tym wewnętrzne służby ochrony (WSO). Niezależnie od wspomnianego raportu, w ramach sprawowania nadzoru nad stanem bezpieczeństwa zbiorów publicznych wydano w l. 2011–15 łącznie ok. 700 opinii i ekspertyz; dotyczyły one dokumentacji organizacyjno-ochronnej, projektów zabezpieczeń technicznych, prawidłowości doboru, rozmieszczenia i jakości technicznych urządzeń zabezpieczających.

Wspólnie z Komendą Główną Policji Instytut koordynuje również transporty zbiorów, prowadzi z upoważnienia Ministra KiDN wykaz muzeów i obiektów budowlanych, w których wymagane jest stosowanie systemu sygnalizacji pożarowej, wyznaczonych przez Generalnego Konserwatora Zabytków w uzgodnieniu z Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej.

Począwszy od roku 2014, za zadanie priorytetowe Instytutu uznano badania nad infrastrukturą budowlaną i zabezpieczeniową w muzeach (projekt *Infrastruktura Muzeów*). Tego rodzaju badania i analizy zostały przeprowadzone w Polsce po raz pierwszy, a ich efektem stał się opublikowany w 2015 roku raport o stanie infrastruktury budowlanej i zabezpieczeniowej w muzeach.

*

Zadaniem Instytutu jest również zwalczanie nielegalnego obrotu zabytkami oraz monitorowanie strat i zniszczeń zabytków. W tym ważnym zadaniu partnerami Instytutu są: Straż Graniczna i Służba Celna, Policja, Interpol i Europol, a także – Wydział Strat Wojennych w MKiDN. Głównym wykorzystywanym przez Instytut instrumentem, wspomagającym odzyskiwanie skradzionych dzieł sztuki i obiektów zabytkowych, jest *Krajowy wykaz zabytków skradzionych i wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem* (www.skradzionezabytki.pl). Jest to baza danych prowadzona na podstawie ustawy z 23 lipca 2003 roku *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 oraz 2004 r. Nr 96, poz. 959) oraz rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 26 maja 2011 roku *w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej,*

wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. Nr 113, poz. 661). Krajowy wykaz jest pomocnym narzędziem dla instytucji zajmujących się ściganiem przestępstw przeciwko zabytkom, służy również instytucjom i osobom fizycznym do sprawdzenia, czy nabywane lub sprzedawane przedmioty zabytkowe nie pochodzą z przestępstwa. Krajowy wykaz liczy obecnie ponad 10.000 zarejestrowanych obiektów, w l. 2011–15 wpisano 392 utracone zabytki, odzyskano 68, w tym: Stanisława Ignacego Witkiewicza *Portret Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów*, Jacka Malczewskiego *Portret mężczyzny na tle krajobrazu*, Kazimierza Archimowicza *Portret Józefa Chelmońskiego* i *Autoportret Wojciecha Kossaka*, *Madonny pod jodłami* Łukasza Cranacha Starszego, monstrancję wieżyczkową z Sadłowa, *Wniebowstąpienie Chrystusa* szkoły Willmana oraz kielich mszalny z Opactwa koło Sieciechowa.

Straty zabytków nie ograniczają się jedynie do kradzieży, równie groźne w skutkach bywają dla dóbr kultury pożary. Katalogowanie tego typu zdarzeń, ich skutków i przyczyn, jest jednym z elementów pozwalających na ocenę zagrożeń i podjęcie odpowiednich kroków prewencyjnych. Temu celowi służy również udostępniona w 2015 roku zakładka *Straty zabytków* (stratyzybytkow.nimoz.pl); zawiera ona również informacje o kradzieżach i zniszczeniach zabytków w kraju i na świecie, o odzyskanych dziełach sztuki, o konferencjach na temat ochrony dziedzictwa, a także linki do baz danych (wspomniany *Krajowy wykaz*, Katalog strat wojennych MKiDN, bazy danych Interpolu).

*

Ochrona zbiorów zajmuje ważne miejsce w działalności programowej Instytutu także jako obszar istotny ze względu na interdyscyplinarny charakter badań towarzyszących rozwojowi technologii muzealnych. Instytut aktywnie wspiera te obszary aktywności badawczo-naukowej, których celem może być wypracowanie rozwiązań przydatnych dla lepszej organizacji pracy i zarządzania zasobami muzeum, angażując się w takie projekty badawcze, których wyniki mogą okazać się pomocne dla podejmujących decyzje o planowaniu systemu ochrony dziedzictwa kulturowego, zgromadzonego w muzeach. Przykładem takiego przedsięwzięcia jest projekt funkcjonujący od 2015 roku pod nazwą *Krajowe Centrum Badań nad Dziedzictwem*, realizowany przez konsorcjum, zainicjowane przez Instytut oraz Muzeum Narodowe w Krakowie. *Krajowe Centrum Badań nad Dziedzictwem* prowadzi specjalistyczne badania technologiczne obiektów, wykonuje

ekspertyzy, wspiera działania konserwatorskie oraz ochronę zbiorów przez stałe udoskonalanie strategii i metod zarządzania kolekcją, organizuje ponadto warsztaty i szkolenia upowszechniające wiedzę w tym zakresie. Instytut będzie w roku 2017 i latach kolejnych konsekwentnie wspierał starania Muzeum Narodowego w Krakowie o uzyskanie w MKiDN wsparcia finansowego dla kontynuowania tego projektu.

Innym przykładem jest współpraca Instytutu z Wojskową Akademią Techniczną, obejmująca prowadzenie prac studialnych, badawczo-rozwojowych oraz wdrożeniowych w dziedzinach optoelektroniki, techniki laserowej, informatyki i telekomunikacji oraz zabezpieczeń technicznych w obszarze dziedzictwa kulturowego. Projekty te, także w perspektywie roku 2017 i lat kolejnych, systematycznie przyczyniać się będą do poprawy bezpieczeństwa w obszarze dziedzictwa kulturowego m.in. poprzez wprowadzenie najnowocześniejszych technik w zakresie badań, konserwacji zbiorów muzealnych i zabytków oraz tworzenie nowych form prezentacji zbiorów w muzeach. Przykładem ich skuteczności było przygotowanie w 2016 roku prototypu liniowej czujki światłowodowej dedykowanej do ochrony indywidualnej trudnych w zabezpieczeniu (np. niewielkich rozmiarów) zbiorów muzealnych.

Upowszechnianie wiedzy

- szkolenia

z zakresu najszerzej rozumianego muzealnictwa są jednym z priorytetów Instytutu. Rocznie korzysta z nich ponad 600 osób. Co roku oferta Instytutu jest wzbogacana, co odpowiada na oczekiwania uczestników, zgłaszane w ankietach, mailach czy bezpośrednich kontaktach. W konstruowaniu oferty programowej Instytut korzysta z opinii ekspertów, uczestniczących w pracach programowych, oraz sugestii i opinii środowisk muzealnych, uniwersyteckich, organizacji społecznych, jak również partnerów zagranicznych. Szkolenia organizowane przez Instytut są z zasady bezpłatne i przeznaczone głównie dla pracowników i współpracowników muzeów. Wskazane jest podtrzymywanie tej zasady w roku 2017 i latach następnych.

Część szkoleń organizowana jest we współpracy z innymi instytucjami kultury i organizacjami pozarządowymi, np. szkolenia, dotyczące relacji ze zwiedzającymi o różnych typach niepełnosprawności: *Audiodeskrypcja w muzeum* (z Fundacją „Audiodeskrypcja”), *Gość niepełnosprawny w muzeum* (z Fundacją „Kultura bez Barrier” i Fundacją „Polska bez Barrier”), *Gość niepełnosprawny intelektualnie w muzeum* we współpracy m.in. z Fundacją

„Synapsis” i Polskim Stowarzyszeniem na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym. W 2013 roku, odpowiadając na oczekiwania, zwłaszcza grona muzeów samorządowych, zainicjowane zostały szkolenia organizowane poza siedzibą Instytutu, np. w Muzeum–Zamku w Łańcucie, Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu, Muzeum Historycznym Miasta Gdańska oraz Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu.

Stałym punktem szkoleniowego harmonogramu NIMOZ jest organizowane raz do roku szkolenie z zasad składania wniosków do programów Ministra KiDN zarządzanych przez NIMOZ. Szkolenie przeznaczone jest dla instytucji składających wnioski o dofinansowanie działań przewidzianych w programach i ma na celu skuteczniejsze i bardziej efektywne prowadzenie procedur aplikacyjnych. W każdej edycji szkolenia bierze udział ponad 100 słuchaczy.

Wraz z powołaniem Centrum Kompetencji ds. digitalizacji w muzeach rozpoczęty został cykl szkoleń także w tym od dawna oczekiwanym przez muzea zakresie. Przez okres czterech lat działania Centrum Kompetencji przeprowadzono 24 szkolenia o specjalistycznym profilu, m. in. dla kadry tworzącej dokumentację wizualną w muzeach został opracowany specjalistyczny kurs, w którym nacisk położono na praktyczne umiejętności stosowania standardów. Dla zwiększenia efektywności szkoleń, utworzono mobilne studio fotograficzne oraz dwa stanowiska szkoleniowe do obróbki danych wizualno-numerycznych. W zakresie szkoleń digitalizacyjnych Instytut, reagując na bieżące potrzeby sektora muzealnego, przygotował w roku 2016 i planuje kontynuować w latach kolejnych, szkolenia poświęcone implementacji tzw. dyrektywy re-use.

Instytut z powodzeniem kontynuuje również działalność szkoleniową w zakresie zabezpieczenia i ochrony muzeów oraz obiektów zabytkowych prowadzoną uprzednio przez Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych. Organizowane są doroczne szkolenia dla szefów Wewnętrznych Służb Ochrony, które mają za zadanie utrzymanie wysokich kompetencji osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo muzeum, zbiorów w nim gromadzonych, a także osób zwiedzających i pracowników; szkolenia ta uwzględniają również pojawiające się we współczesnym świecie zagrożenia tzw. incydentami nagłymi. W l. 2011–15 Instytut przeprowadził łącznie 31 szkoleń, dotyczących problematyki bezpieczeństwa zbiorów, w których uczestniczyło ok. 800 osób.

Przedstawiciele NIMOZ realizują również, z inspiracji MKiDN, szkolenia czerpiące z doświadczeń polskiego sektora muzealnego dla specjalistów z innych krajów (m.in.: z Gruzji,

Ukrainy i Białorusi). Począwszy od roku akademickiego 2015/16 po raz pierwszy – także z inspiracji MKiDN – Instytut jest partnerem uczelni wyższej (także w wymiarze finansowym) przy realizacji konkretnego projektu studiów o tematyce związanej z muzealnictwem; przedmiotem współpracy są studia podyplomowe *Ochrona dziedzictwa kulturowego regionu Morza Bałtyckiego* realizowane są wspólnie z Uniwersytetem Gdańskim i Narodowym Muzeum Morskim.

Poczynając od roku akademickiego 2011/12 Instytut prowadzi i publikuje na stronie internetowej www.nimoz.pl *Wykaz studiów skierowanych do muzealników i osób związanych z muzealnictwem*, aby także w ten sposób ułatwić zainteresowanym dostęp do aktualnych ofert uczelni wyższych w Polsce. Wykaz obejmuje wszystkie typy studiów oraz zawiera odnośniki do stron internetowych uczelni; aktualnie – dane za rok akademicki 2015/16 – zawiera 32 kierunki studiów. Oferta szkoleniowa Instytutu z pewnością nie wyczerpuje wszystkich zagadnień związanych z funkcjonowaniem muzeum, jest jednak obecnie najbogatszą ofertą kształcenia w tej dziedzinie w Polsce. Działalność szkoleniowa oraz wspieranie rozwoju studiów muzealnych wszystkich stopni pozostanie w roku 2017 jak również w latach kolejnych jednym z priorytetowych zadań Instytutu.

- publikacje

„Biblioteka Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów” to główna seria, w której wydawane są publikacje książkowe o charakterze naukowym i dydaktycznym. W ciągu ostatnich pięciu lat w cyklu tym ukazały się: *Raport o stanie edukacji muzealnej w Polsce*; *Problematyka autentyczności dzieł sztuki na polskim rynku. Teoria – praktyka – prawo*; *Stan infrastruktury budowlanej i zabezpieczeniowej w muzeach*; *Wybrane zagadnienia z zakresu ochrony muzeów przed pożarem*; *Muzea i uczenie się przez całe życie – podręcznik europejski*; *Miłośnictwo rzeczy*; *Kolekcje Ziemi Obiecanej. Zbiory artystyczne łódzkiej burżuazji wielkoprzemysłowej w latach 1880-1939*; *Kolekcjonerstwo polskie XX i XXI wieku. Szkice*.

Kolejna seria wydawnicza („ABC. Szkolenia Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów”) ma ścisły związek z ofertą szkoleniową Instytutu. W odpowiedzi na zainteresowanie szkoleniami, Instytut bezpłatnie udostępnia, w formie podręczników, wykłady i materiały przygotowywane przez prelegentów. Do tej pory ukazało się ich dziesięć: *ABC Profilaktyki konserwatorskiej w muzeum*; *ABC Organizacji wystaw czasowych w muzeach*; *ABC Gość niepełnosprawny w muzeum*; *ABC Zarządzania kolekcją muzealną*; *ABC*

Ochrony muzeów skansenowskich; ABC Dokumentacja organizacyjno-ochronna w muzeach i wybrane przepisy prawa; ABC Poradnik opiekuna ekspozycji w muzeum; ABC Gość niepełnosprawny w muzeum – gość niepełnosprawny intelektualnie; ABC Edukacji w muzeum; ABC Podstawy prowadzenia badań proveniencyjnych.

Wraz z zaawansowaniem prac Centrum Kompetencji ds. digitalizacji w muzeach, Instytut wydał szereg dedykowanych temu zagadnieniu opracowań, m.in.: *Cyfrowa fotografia w dokumentacji muzealnej; Cyfrowe odwzorowania muzealiów, parametry techniczne, modelowe rozwiązania; Metadane, zagadnienia słowników kontrolowanych; Zalecenia dotyczące planowania i realizacji projektów digitalizacyjnych w muzealnictwie; Kryteria doboru skanerów i weryfikacji wyników skanowania; Prawne aspekty digitalizacji i udostępniania danych muzealnych przez Internet; Kryteria doboru techniki 3D do dokumentacji obiektów dziedzictwa.*

Ponadto nakładem NIMOZ ukazały się następujące pozycje: *Zasady postępowania z obiektami zabytkowymi na podłożu papierowym; Zarządzanie klimatem w muzeach. Ochrona zbiorów i energooszczędność; Vademecum zabezpieczenia obiektów sakralnych, Drewno zabytkowe: badania i konserwacja w XXI wieku; Skóra w obiektach muzealnych; Prawo autorskie w działalności muzeów oraz Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów 2011–2013.* W roku 2017 planowana jest edycja publikacji podsumowującej 5-lecie działalności Instytutu.

*

Instytut jest wydawcą rocznika naukowego „Muzealnictwo”. Tematyka artykułów obejmuje zagadnienia związane z szeroko pojętą muzeologią, muzealnictwem oraz ochroną dziedzictwa kulturowego w muzeach w Polsce i na świecie. Założone w 1952 roku czasopismo, w roku 2012 obchodziło jubileusz 60-lecia. W 2013 roku rozpoczęte zostały prace nad dostosowaniem „Muzealnictwa” do standardów czasopism naukowych. Od roku 2014 pierwotną wersją czasopisma jest wersja internetowa dostępna na stronie www.muzealnictworocznik.com, co roku ukazuje się również wersja drukowana. W 2015 roku „Muzealnictwo”, podlegając ocenie parametrycznej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, znalazło się na liście B naukowych czasopism punktowanych. Za publikację artykułu w roczniku autorzy otrzymują 12 punktów; rocznik jest także indeksowany w bazach: Google Scholar, BazHum, CEEOL (Central and Eastern European Online Library),

CEJSH, ERIH Plus, IC Journals Master List, w tej ostatniej osiągając wartość ICV za 2014: 78.34.

Innym wydawanym przez Instytut czasopismem jest „Cenne, Bezcenne, Utracone”, które powstało w 1997 roku w Ośrodku Ochrony Zbiorów Publicznych. Zainteresowania czasopisma koncentrują się na poszukiwaniu utraconych dóbr kultury oraz bezpieczeństwie zbiorów. W każdym numerze publikowane są katalogi strat opracowywane na podstawie baz danych NIMOZ, Wydziału Strat Wojennych MKiDN oraz Interpolu. Publikacje te przyczyniły się do odzyskania wielu dzieł sztuki. W roku 2017 planujemy, we współpracy z MKiDN, publikację specjalnego jubileuszowego numeru czasopisma.

Wszystkie publikacje Instytutu dostępne są z zasady bezpłatnie na stronie internetowej www.nimoz.pl.

- informacja i promocja

W ramach informacyjno-promocyjnej działalności Instytutu powstało szereg stron i profili społecznościowych z intencją dotarcia do jak największej liczby osób profesjonalnie zainteresowanych zagadnieniami muzealnictwa w Polsce i na świecie. Najważniejszym instrumentem oddziaływania Instytutu jest strona główna (www.nimoz.pl, wersje polska i angielska), na której można znaleźć szczegółowy opis wszystkich sfer działalności instytucji. W perspektywie roku 2017 planujemy zasadniczą – technologiczną i wizerunkową – modernizację strony internetowej.

Podstroną, na której podejmowana jest problematyka muzealna w najszerszym kontekście, jest Muzealnictwo.com, portal blogowy, który zgromadził grono niemal 100 korespondentów z całej Polski. Ważnymi aspektami działalności portalu Muzealnictwo.com są zakładki, w których muzea mogą samodzielnie zamieszczać informacje i ogłoszenia: „Praca” (ogłoszenia o pracę) i „Wydarzenia” (informacje o bieżących wydarzeniach w muzeach).

Powstało również kilka podstron dedykowanych wybranym aspektom działalności Instytut, m.in. digitalizacja.nimoz.pl, która jest swoistym kompendium wiedzy i miejscem prezentacji kolejnych etapów prac nad zagadnieniami digitalizacji w polskich muzeach. W 2011 roku, we współpracy z Zamkiem Królewskim w Warszawie i Stowarzyszeniem Muzealników Polskich powstał Salon Książki Muzealnej (salonksiazkimuzealnej.pl); każde muzeum może założyć na tym portalu konto użytkownika i samodzielnie prezentować swoje wydawnictwa. Już ponad 200 polskich muzeów korzysta z tego instrumentu promocyjnego.

Kolejną wyspecjalizowaną, tym razem w sferze tzw. kultury pamięci, jest zakładka dedykowana projektowi *Historia: Poszukaj*. Jest to projekt edukacyjny, którego głównym celem stała się popularyzacja wiedzy historycznej oraz przybliżenie jak najpełniejszego obrazu historii Polski i wartości kulturowych polskiego dziedzictwa. Jednym z głównych założeń w procesie projektu jest, by zachęcał odbiorców do korzystania z różnych rodzajów źródeł wiedzy historycznej, wyposażał ich w umiejętność dostrzegania związków między wydarzeniami historycznymi; poprzez podnoszenie indywidualnych kompetencji historycznych, wspierał kształtowanie postaw patriotycznych. Tworzone i upowszechniane przez projekt treści i wykorzystywane narzędzia budują obraz historii jako praktycznej dziedziny wiedzy, z której każdy może czerpać na potrzeby codziennego życia, aby lepiej zrozumieć, kim jesteśmy jako wspólnota oraz – jej podmiotowi członkowie, także w wymiarze międzypokoleniowym i regionalnym. Na portalu, obok artykułów opisujących wydarzenia i postaci historyczne, znaleźć można odwołania do literatury, filmu, architektury, muzyki oraz obiektów muzealnych. Istotną częścią portalu są także zakładki „miejsca” i „regiony”.

*

Trudno wyobrazić sobie promocyjną aktywność Instytutu bez wspomnienia o Konkursie na Wydarzenie Muzealne Roku „Sybilla”, który po raz pierwszy ogłoszony został w 1980 roku. Przez ponad 30 lat zmieniała się formuła konkursu, zmieniały się prowadzące go instytucje: Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie, Muzeum Narodowe w Warszawie, Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków (obecnie Narodowy Instytut Dziedzictwa) i od 2011 roku NIMOZ. Z satysfakcją wypada skonstatować, iż zainteresowanie konkursem systematycznie rośnie: w pierwszej prowadzonej przez nas edycji wpłynęło 180 zgłoszeń, w ostatniej (2016) – 264. Ostatnie edycje były jednocześnie przeprowadzane według zmienionego regulaminu, powstałego dzięki otwartym konsultacjom społecznym, przeprowadzonym z udziałem muzealnych środowisk. Rosnące zainteresowanie konkursem wiąże się również z uruchomieniem z końcem 2013 roku strony poświęconej „Sybilli”: historii, kolejnym edycjom i laureatom konkursu (konkursSybilla.nimoz.pl).

W reakcji na ciągle niedowartościowaną sferę promocji wystaw i wydarzeń muzealnych powstał projekt organizacji cyklicznego przeglądu identyfikacji wizualnej muzeów pod nazwą „Muzeum widzialne”. Profesjonalnie opracowana i właściwie wdrożona identyfikacja wizualna to wszak jedno z ważniejszych narzędzi budowania relacji

wewnętrznych i zewnętrznych każdej instytucji. W przeglądzie nagradzane są realizacje z zakresu: identyfikacji muzeum, identyfikacji wystaw czasowych, projektów wydawnictw książkowych lub multimediiów, grafiki strony internetowej. Gala pierwszej edycji odbyła się w ramach Targów Wiedzy Graficznej w roku 2013, kolejnej w Muzeum Narodowym w Warszawie w roku 2015. W tym samym roku Instytut rozwinął projekt przeglądu o popularyzację wiedzy w zakresie budowania marki: we współpracy z Uniwersytetem SWPS zorganizowano pierwsze szkolenie w tym zakresie skierowane do muzealników. W roku 2017 planowana jest kolejna edycja przeglądu i towarzyszącego mu szkolenia.

- Zapraszamy do współpracy.